

Za združitev učiteljic Dravske banovine v skupno društvo.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da naraščajo zanimanje tovarišice za združitev vseh slovenskih učiteljic v skupno društvo. Ker ponovno prihajajo vprašanja o našem programu, smotru, delu ter o našem stališču napram skupni organizaciji UJU in ker stojimo tik pred občinim zborom mariborskega in ljubljanskega društva učiteljic, se mi zdi primerno, da ponovno objasnim vsa ta vprašanja, ki smo o njih sicer že razpravljali tudi v »Tovarišu«, ki so jih pa očitno nekatere tovarišice prezrle.

Da ne bo kakega nesporazumljenja, naj predvsem pojasnim, da Društvo učiteljic ni nobena vzporedna ali celo konkurenčna stanovska organizacija napram UJU, ki bi zasledovala svoje stanovske interese ločeno od ostalega učiteljstva. Vemo in soglašamo s tem, da je enotna stanovska organizacija, ki združuje vse pripadnike našega stanu brez razlike spola nujno potrebna in da je samo taka organizacija resničen izraz stanovske moči ter more uspešno izvršiti svojo nalogo, ki je v prvi vrsti v tem da štiti materijalne in socialne interese stanu kot celote a tudi posameznika. Tudi glede reševanja vprašanj šolsko-organizatoričnega in šolsko-političnega značaja pripada kompetenca v prvi vrsti skupni organizaciji, že zato, ker ona lahko veliko uspešneje zastopa naše skupne težnje. Tu mora nastopati organizacija avtoritativno kot predstaviteljica skupne volje vsega učiteljstva.

Tega se me članice Društva učiteljic prav dobro zavedamo; vsekakor mnogo bolje kot one tovarišice, ki stojijo pasivno ob strani. Zavedamo se pa tudi, da more stati organizacija le tedaj na zdravi bazi, če sodeluje vse članstvo, če se vsak posameznik zaveda, da je enakoveroden del celote. Vendar vidimo, da je večina tovarišic v organizaciji pasivna, da stoji ob strani bodisi vsled malodušnosti skepse ali nezaupanja, kajti časi so res težki in marsikdo vsled materijalnih nesužehov izgubi zaupanje. Toda priznati si moramo, da ni samo sedaj tako, temveč, da nikdar ni bilo bolje v tem oziru.

Ponovno smo že same ugotovile, da je le po ena članica v ožjem in širšem svetlu, nekaj društvenih tajnic in blagajničark, aktivno pri društvenih zborovanjih pa ne sodeluje skoro nobena. Z ozirom na organizacijska vprašanja smo torej skoro popolnoma pasivne, kar gotovo ni v prid skupni organizaciji, še manj pa nam samim.

Zato si je nadelo Društvo učiteljic kot eno glavnih nalog vzgojiti učiteljice za delo v skupni organizaciji, vzbuditi v njih stanovsko samozavest in solidarnost. Zavedamo se da vršimo s tem važno delo za bodočnost naše organizacije, kajti samo tisto delo bo imejo za skupnost resničen uspeh, ki bo produkt svojevrstnosti ženskega in moškega duha. Za sedaj se pa to spoznanje uveljavlja le v teoriji, za praktično delo v tem smislu pa žal niso zreli niti naši tovariši, niti tovarišice, saj nam posamezni slučaj (na šolah) kažejo, da med nami čisto ni niti pravega pojmovanja o tovarištvu.

Mladinska Matica.

—mm Iz uprave: Vračamo se zopet k temi to režu v naši upravi. Prejšnji teden se je razposlala druga številka »Našega roda« vsem šolam, ki so nam javile svoje naročnike. Danes 9. t. m. nam manjka še nakazilo 50 šol, ki so bile med naročniki za prvo številko. Prosili smo v pretekli številki »Učit. Tovariša«, da naj se nam določijo vsa naročila za tretjo, decembrsko številko »Našega roda« najpozneje do 15. t. m., da jo lahko dostavimo vsem naročnikom pred božičnimi počitnicami, kar je naš trden namen. Kakor vse kaže, bomo prejeli od zaostalih 50 šol do 15. decembra naročila komaj za drugo številko. Kakšne težkoče nastajajo za upravo pri določevanju naklade in dostavljanju lista pri

združila v eno samo, nedeljivo celoto. In ko se je skoro kar nenadoma našel tak mož, učitelj med učitelji, Srečko Kumar, tedaj jih je, podprt s pomočjo društva glasbenih učiteljev in njega predsednika prof. Bajuka združil in ustvaril pevski zbor, ki ima danes, po več kot petletnem obstoju sloves pevskega zbora, ki je prvi poleg prvih med nami. Za njim so koncerti, ki sta jih hvalila Ljubljana in Zagreb, za njim je zmagovalna pevskoturenja po Češkoslovaški, pred njim, upamo, enako z lavorikami obsuta pevstva pot v Rumunijo. Evo, ta pevski zbor je danes pred vami!

Njegov pevodnja Srečko Kumar je primorski rojak, doma v solnčni Gorici. Prepeval je že v zgodnji mladosti, učil se muzike, doma, v Trstu, v tujini, organiziral učiteljski pevski zbor v zasledencem ozemlju, ga peljal v italijanska mesta Benetke, Padova, Bologna itd. in celo v italijanska kritika ga ni mogla prehaliti. A ko je morala tam doli slovenska pesem utihniti, se je Kumar zatekel k nam in nedolgo, ustanovljen je bil tudi tu pevski zbor, kateremu je vodja iz vsega počitka njegov poštretovalni prijatelj, svetovalec, vodnik, skratka, njegova duša. Na predsedniku prijatelju Dragotu pa leži vse ostalo breme: dobrobit zbora, red v njem, skrb za njegov telesni blagor, sploh organizacija, brez katere nobeno združenje ne more obstajati.

Program današnjega koncerta obsega zbor, ki jih učitelji še niso dosedaj izvajali, zbor, ki so jih peli v Češkoslovaški, zbor, ki jih bodo peli v Rumuniji. So to zbori starejšega in novejšega datuma, a vsi visoke umetniške vrednosti.

Važna naloga Društva učiteljic je tudi v tem, da štiti interese učiteljice kot ženske. Res je, da smo na podlagi zakona skoro popolnoma enakopravne s tovariši, toda konkretni slučaj nam pričajo, koliko bolj komplicirano je stališče v službi zaposlene ženske kot moškega. Vzemimo samo različne slučaje poročenih učiteljic (enaki prejemki, upravičenost učiteljice, da ostane v službi, kdaj bi morala biti vsaj moralno primorana izstopiti, premeščanja na škodo neporočenih učiteljic itd.); dalje zaščita neporočene učiteljice matere, ureditev poročniških dopustov itd. Tudi posamezni slučaj na šolah kaže, da na podrejenosti stališče učiteljice. Jasno je, da mora celoten svoj položaj premostriti učiteljica sama in sama sovplivati na ureditev oziroma izboljšanje, ne pa brezbržno prepustiti moškimi in potem kritizirati, ko je prepozno.

Predvsem pa je treba smatrati Društvo učiteljic kot žensko kulturno društvo, ki mu je namen prosvetno delo v lastnih vrstah, zlasti pa delo za kulturni podvig najširših plasti žensktva. Za to delo je učiteljica najbolj poklicana, kajti to je nedvomno izrečno žensko delo in ker pride učiteljica od vseh izobraženih žen najbolj v stik z narodom, je ona tista, ki more to nalogo izvršiti. S tem delom si bo učiteljica ustvarila v javnosti, med tovariši in med narodom oni ugled, ki bi ga morala imeti, ki ga zahteva njen poklic. Le na ta način si bo izboljšala svoj socialni in materijalni položaj, kajti upamo, da se bo pri nameščanju v prvi vrsti upoštevalo prosvetno delo.

Društvo ima tudi namen iniciativno vplivati na reformo ženske izobrazbe, sploh se zanimati za vsa ženska vprašanja, zlasti ona, ki tangirajo ženo v poklicu. Da bo moglo društvo bolj uspešno delati, namerava pritegniti k sodelovanju učiteljice vseh kategorij ter iskati stikov tudi z ženami iz drugih poklicev, predvsem onih, ki nas bodo v našem delu podpirale.

Končno je naša davna in iskrena želja naš skupni »dom učiteljic«. Zamišljamo si ga kot nekaj penzionat za upokojene učiteljice, a tudi druge, ki bi želele v njem stanovati — a tudi kot zatočišče vseh ter kot središče našega društvenega življenja. — Toda priporočamo, da podpiramo še nadalje oba učiteljska doma v Ljubljani in v Mariboru, kajti ne nameravamo podvzeti ničesar v njih škodo. Nihče pa nam ne more zameriti, če začenjamo enkrat misliti tudi nase. Upamo, da nas bodo naši tovariši v tem našem stremljenju podpirali, saj smo se tudi me vedno rade volje odzvale njihovemu vabilu.

To je na kratko označen naš program. O podrobnem delovnem načrtu se bomo pogovorile na obeh občinih zborih v Mariboru 14. t. m. na II. deklisli meščanski šoli, v Ljubljani pa 30. t. m. ob 10. uri na šentjakobski šoli. Dobrodošle vse, ki se zanimate za naše delo, tudi če niste članice.

Angela Vode.

takem naročevanju, si lahko predstavlja vsakdo, akoravno bi ne bil imel še nikdar najmanjšega upogleda v upravne posle kakega slinčnega podjetja.

Ker pa nam je mnogo na tem, da v tem slučaju ne pustimo na cedilu naših rednih naročnikov, smo trdno odločeni, razposlati jim do božičnih počitnic tretjo številko ne glede na to, ali dobimo od ostalih naročnikov naročila pravočasno ali ne.

Odklanjamo pa vsako odgovornost za zakasnelo ekspedicijo vsem, ki se ne morejo uživati niti v elementarni pravila vsakega rednega poslovanja. Prosimo torej ponovno in nujno, da se nam nakaže naročnina do 15. decembra, da ugodimo tako srčni želji naših mladih bralcev, dobiti čez božične praznike v roke težko pričakovano čtivo.

Zatem je označil uvodničar značilnost posameznih skladb, ki so bile na sporedu ter je končal svoj govor ob živahnem nazdravljanju.

Zbor je dobil besedo. Pričel je z izvedbo naslednjega sporeda.

Lajovic Anton: a) Bolest je kovač. b) Pomladni spev c) Pastirčki. c) Kroparji. (Mešani zbori). d) Zabe. (Zenski zbor). e) Medved z medom. (Mešani zbor).

Premrl Stanko: Rože za Marijo. Jezus je majhen. (Zenski zbori s spremljevanjem klavirja).

Lajovic Anton: Nagajivka. Dete jezdi na kolenu. (Zenski zbori s spremljevanjem klavirja).

Foerster Anton: Z glasnim šumom s kora.

Hubad Matej: Potrkan ples.

Adamič Emil: Zabučale gore. Vragova nevesta. Potrkan ples.

Mokranjac Stevan: X. rukovet — srbske narodne pesmi.

Od točke do točke je naraščalo priznanje v dvorani, nekatere pesmi so morali ponavljati; tako seveda oba Potrkana plesa: Hubadovega in Adamičevega, ki sta povlekla publiko v ekstazo navdušenja. Zlasti široki, krepko podčrtani v ritmu in akordih Potrkana plesa v Adamičevi priredbi je točka, ki še ni nikjer pustila publike hladne. Nasprotno: potegnila jo je tudi to pot v val elementarnega zadovoljstva. Ne pomnim kraja — pa sem prisostvoval skoro vsem koncertom UPZ v zadnjih časih — da jo ne bi zahtevalo poslušalstvo ponovno še in še!... Za našega tovariša Emila — očeta Potrkana plesa bi bila ob tem zgornjem priznanju odveč vsaka papirnata fraza.

Osebnе zadeve.

—i Za kontraktualne učitelje so postavljene učiteljice iz Italije: Kragelj-Zuber Terezija v Solčavi, okr. Gornji Grad; Vončina Albina v Crmo, okraj Prevalje; Legiša Henrik v Rajhenav, okraj Kočevje; Medvež Anton v Čadrece, okraj Krško; Majnik Anton v Zverce, okraj Novo mesto; Savnik Kazimir v Liboje, okraj Celje; Pohar v Šmarje pri Jelšah; Besednjak Gabrijela v Svetli potok, okraj Kočevje; Šlibar Vera v Dvorsko vas, okraj Kočevje; Šega Ivana v Dolenjo vas, okraj Kočevje.

—i Napredovali so iz 5. v 4. skupino: Lenartič Marija, Grmovšek Ljubislava, Zolnir Bogdan, Kavčič Jadviga, Strez Boris, Kljun Karolina, Jerde Sofija, Rojc Avrelj, Sumer Ida, Tivadar Janez, Kurbus Milena, Verčkovnik Oskar, Iskra Zora, Urnank Marija, Verčkovnik Miroslava, Klein Karolina, Korbar Vladimir, Hauptman Maksa, Kotnik Ana, Božič Antonija, Globokar Ivana, Ambrožič Angela, Gabrenja Ivana, Kavčič Antonija, Verdir Stanislava, Vehovec Marjeta, Grabelšek Karlo, Viher Miroslav in Ferenčak Marija.

—i Iz 4. v 3. skupino: Škalič Zeljko, Bele Deniza, Jelenc Božena, Herzog Gabrijela, Podbevšek-Ravnikar Štefanija, Habič-Znidaršič Justina, Vokač Ivan, Dragaš-Peršič Anica, Srot Marija, Hiršman Vida, Fakin Franja, Inkret Alfonz, Radin Mira, Strah-Vardijan Angela, Oman Oton, Kavčič (Draga), Rape Ladislav, Bačič Ljubomir.

—i Po službeni potrebi je premeščena Buzdan Marija iz Kastve v Plešče, čabarski okraj.

—i Po odloku prosvetnega ministra se postavijo začasne učiteljice in učiteljice: Kralj Vilma v Smihel, okr. Novo mesto; Gjorgjevič Radomir v Fram pri Mariboru; Vičič Zorislava v Veržej, okr. Ljutomer; Kuntin Elizabeta v Bohinjsko Bistrico, okr. Radovljica; Prek Pavle v Dobropolje, okr. Kočevje; Jeglič Olga v Bukovico, okr. Kranj; Nežima Marija v Trebnje, okr. Novo mesto. — Napredovali so: iz IV. v III. skupino: Gasberšek Marija in Pertl Marija; iz V. v IV. skupino Gorup Marija.

Splošne vesti.

— Novi uradniški zakon. »Činovniški glasnik« štov. 195. z dne 1. decembra t. l. pri naša naslednja notico: Vesti, ki se tu pa tam pojavljajo, da je prenehalo delovanje za uradniški zakon so brez vsake podlage. Na zakon in potrebni razvrstili uredbi se dela zelo intenzivno in delo se bliža koncu. — S te strani morejo biti naši tovariši popolnoma mirni.

— Stanarina in kurivo po členu 23. zakon o narodnih šolah. Kraljeva banska uprava oddelek IV. No. 21.784 od 24. novembra 1930. je izdala odlok, s katerim obveša, da je ministrstvo prosvete ponovno odredilo z O. N. br. 83.922 od 12. novembra 1930. glede stanarine in kuriva sledeče: »Ministrstvo je dognalo, da večina občin v področju Dravske banovine ne izplačuje učiteljem stanarine po § 29. zakona o narodnih šolah. Iz tega razloga je odrediti vsem področnim občinam, da vnesejo v letne proračune kredite za izplačevanje stanarine učiteljem narodnih šol po čl. 29. zakona o narodnih šolah. Odrediti je tudi treba, da bodo vneseni posebni krediti za izplačilo zaostankov stanarine učiteljem, ki jim ista ni bila izplačana od 1. aprila 1930., a jim pripada po cit. §.«

PLETENINE

LASTNEGA IZDELKA najceneje in najsolidneje kupite v modni trgovini

F. M. ROZMAN LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 7

Ob tej priliki moram zlasti podčrtati tudi izredno zadovoljstvo publiku z izvajanjem ženskega zbora.

— »Ne vem, če jim je še kak drug ženski zbor enak,« mi je tolmačil po koncertu gospod, ki je v godbi prav zelo doma. Zenski zbori so nastopili pod vodstvom dirigentovega namestnika tov. Pertota Milana iz Litije, ker je sodeloval šef-dirigent tov. Kumar pri klavirju.

Po zaključni Mokranjčevi X. rukoveti: »Biljana platno beljaše... je bil koncertni spored končan. Vsa dvorana: klobuki, pisane kmetiške rute, »dauervelnik... pa so zadnjič nagradili zbor z gromovitim ploskanjem in izrekli s tem pohvalo našim vrlim učiteljem-pevcem.

Kakor je že običaj, se je pričelo pri odhodu med publiko »seciranje«. Ampak, kolikor sem prestregel na svoja ušesa, sami superlativi: »Ooh!... divnoo!... krasnoo!...«

Član domačega zbora pa je pristavil:

— »Le kdaj neki dihalo! — Občudoval sem jih v nežnem Lajovčevem Pomladnem spevu. Vsa pesem je en sam stavek, dolg, raztegnjen... pa ne čuješ niti diha... Kaj jih je Kumar res odvalil dihati?«

— »Ampak Adamičeva Vragova nevesta! Vsa je vražja, tako jo pa podajo, da te je res strah. To ti je dramatična reprodukcija!...«

Takih besedovanj je bilo — nič kolikoli... Kasneje pa mi je dejal ugledni tovariš iz Zasavja naslednje: »Veš, trdno sem prepričan, da je pevski odsek najpopolnejši pri našem UJU, in za našo propagando najbolj potreben.« In sem bil res prepričan o iskrenih besedah iskrenega tovariša!

Ugodna prilika!

Uprava UJU pov. Ljubljana razprodaja svojo zalogo

Zvončka in Popotnika

Predvojni „Zvonček“ letnik (nevezan) à Din 5.—.

Povojni „Zvonček“ do leta 1928./29. à Din 10.—.

„Popotnik“ do leta 1928./29. letnik à Din 15.—.

(Brez poštnine).

Možnost nakupa le do 15. jan. 1931.

Ne zamudite te ugodne prilike

— Premestitve učiteljev med šolskim letom. Mnogi učitelji in učiteljice se obračajo na ministrstvo prosvete ter prosijo za premestitve v toku šolskega leta. Ministrstvo prosvete je razposlalo zato vsem bankim upravam nalog, da preko podrejenih organov predložijo v podpis vsem učiteljem in učiteljicam najstrožje prepoved, da se obračajo bodisi osebno, ali potem prijateljev na ministrstvo posebno še glede prošnji za premestitev v toku šolskega leta. Kršilce te naredbe bo ministrstvo najstrožje kaznovalo.

— Premestitve med šolskim letom. Dodatno k zadevni odredbi je g. minister prosvete dovolil, da se smejo poslati prošnje za premestitev med šolskim letom le potom šolski nadzornikov in samo v zakonskih zadevah ali v drugih primerih, kadar mož in žena nista uslužbena v istem kraju.

— Odbor voditeljev kmetsko-nadaljevalnih šol je imel dne 18. t. m. v Celju sejo, kate se je udeležil tudi referent g. profesor Krošelj. Ugotovil je močan porast šol v banovini osebno v srezu Ptuj. Predlogi letošnje občestva so že deloma realizirani, učna snov izide v kratkem, izdaja učil se bode pretresala ponovno pri prihodnji seji. Razmotrival je odbor o nabavi knjig za centralno knjižnico ter osvojil predloge glede lokalnih knjižnic. Soglasno je bilo sklenjeno, da se naj vrši v bodočem letu razven splošnega strokovnega tečaja še osemdnevni specialni tečaj za sadjarstvo v Mariboru in sličen tečaj za živinorejo na Grmu. Sprejeti so bili sklepi zaradi četrtinske vožnje za ekskurzije in glede odsotnosti v službi nadaljevalnega šolstva in pospeševanja kmetijstva. Odobrila so se načela pravilnika za delovno občestvo ter stilizirala okrožnica za vse voditelje nadaljevalnih šol. Ker se je pokazala nujna potreba so se kooptirali v odbor tovariši Doberšek, Dolgan in Kramer. Obširnejše poročilo se pošlje »Prosvetje«, nekatere interne zadeve prinese okrožnica. — Verk Miloš.

— Zidava novih šol lepo napreduje po novem šolskem zakonu. 126 novih šol v Vrbski banovini. V Banjaluki zborujejo že tretji dan svetovačci banovine z banom Milosavljevičem na čelu. Med drugim je banovina izdala letos za šole okoli 10 milijonov Din. Zgradila je 126 novih šol. Vsekakor krasen napredek.

— Zanimanje g. ministra za poljedelstvo za šolske vrtove in kmetijski pouk v narodnih šolah. Da bodo kmetski otroci v osnovnih šolah čim bolj poučeni o posameznih pano-

Malo »okrog« Trboveljčanov.

Tega ne smem pozabiti Bog varuj! Povedati namreč, kako je organiziral Trboveljski tovariš Gustelj Šuligoj, trboveljski učitelj, član UPZ in sicer drugače priden, agilen delavec, ki je bil pred dnevi izvoljen za predsednika (!) zasavske podružnice SLD kljub svojim mladim letom in po predimenu veljavnejšim osebam — ki nosijo lovski krog, pa jim diši tital predsednika SLD prav tako kakor okusen zajček. Vsepopovsod je vtaknil Gustelj svoj podjetni nos; vabil, klical, priporočal; še moje obrtne šolarje je spjelal. Preskrbel jim je znižano vstopnino, za male pare jim je preskrbel avtobus, da so se fantje pripeljali pred koncertni dom kakor kapitalisti. A, pa še bolj priden je bil podjetni in vzorni tovariš. Vse pevce in pevke je razmestil na stanovanja po učiteljskih družinah in med prijatelje učiteljstva in pevске misli. Ze na kolodvoru je javil ob sprejemu zborovemu predsedniku tov. Dragotu Supančiču: »Vse v redu!« — in se je potem to tudi imenitno skazalo. Ko je krenila vsa pevске družina v udobnih avtobusih v črne Trbovelje, so bili razmeščeni ob vsej progji Šuligojevi pomagali: trboveljski šolarji. Kjer je ustavil avto, tam je izstopil ta tovariš ali ona tovarišica, kakor je bilo to že preje določeno. In so čakajoči mladi »prtlačniki« pograbili kovčke in taške, in hajdi! pa se je znašel pevec pod gostoljubno streho med gostoljubnimi novimi znanci...

Tovarišu Šuligoju in njegovim sodelavcem vse priznanje za tako izvrstno organizacijo — z željo, da bi našel posnemalce tudi... Ne, o tem pa nič!...